

Hajdó Csaba

A román regionális politika reformja: lehetőségek és kihívások - Reflexió Horváth Réka és Veress Emőd tanulmányára -

A román regionális politika és intézményrendszer egy még nagyon kezdeti fejlődési szakaszban található, a mai állapotokat bátran nevezhetjük ideiglenesnek. Amint erre Horváth Réka és Veress Emőd tanulmányukban helyesen rávilágítanak, a regionális politika kérdéskörét Romániában elsősorban az európai uniós csatlakozási folyamat emelte a társadalmi diskurzus szintjére, ugyanakkor nem hagyhatók figyelmen kívül a különböző, elsősorban az erdélyi térségre jellemző regionalista törekvések: első szakaszukban inkább intellektuális és civil mozgalmak, de néhányuk később politikai formát is ölt.

Követve az elmúlt idôszakban egyre gyakrabban megjelenô, a régió fogalmához valamiképpen kötôdô szakmai publikációkat és a közéleti szereplôk e témakörben tett megnyilvánulásait, megállapítható, hogy a használt terminológia a legtöbb esetben tisztázásra szorul: a regionális politika, regionalizmus, regionalizáció, decentralizáció, dekoncentráció szakmai terminusok, mellette fôleg a politikai retorika területén rendszeresen használatosak az olyan fogalmak is, mint: autonómia vagy területi önrendelkezés. A terepmunka tapasztalatai azt bizonyítják, hogy még a közigazgatásban dolgozók esetében is ezek a fogalmak a legtöbb esetben tisztázásra, pontosításra szorulnak.

Román regionális politika cél-, eszköz és intézményrendszere

A térségfejlesztési politika jogi környezetének, intézmény és eszközrendszerének mai állapotát legjobban az aquis communautaire regionális politikára és a strukturális alapok koordinációjára vonatkozó fejezetéhez kidolgozott román álláspont írja le (röviden de átfogóan).

A 2001 decemberében napvilágot látott dokumentum megállapítja, hogy habár a Strukturális és Kohéziós Alapok törvényi szabályozása még nem történt meg, az Elôcsatlakozási Alapok felhasználására létrehozott mechanizmusok kialakításával le lettek téve ezen Strukturális és Kohéziós Alapok végrehajtását majdan szolgálni hívatott intézmény és normarendszer alapjai. Ugyanez a dokumentum elôrevetíti a 151/1998-as törvény 2003 utolsó harmadára tervezett módosítását, mint a regionális politika reformjának és keretei bôvítésének egyik elsô mozzanatát. A kormány vállalása szerint a folyamat lezárása 2005 végére várható.

Az EU regionális politikájáról sokat lehetne beszélni, hisz a világon létező talán legkomplexebb területfejlesztési politikáról van szó, de a román regionális politika és az ország perspektivikus csatlakozása szempontjából talán a legfontosabb az, hogy a csatlakozás pillanatában az összes romániai NUTS2-es régió a Strukturális alapok *I-es célterületének* hatálya alá kerül (objective 1.). Az 1. célterületek csoportját az uniós átlagtól elmaradott NUTS2-es térségek¹ alkotják, amelyekben az egy főre jutó GDP a közösségi átlag 75%-a alatt van. Ma ezen a célterületen él a Közösség népességének 22,2%-a.

Ahhoz, hogy a csatlakozást követően Románia maximálisan ki tudja használni a Strukturális és Kohéziós Alapok által nyújtott lehetőségeket, ugyanolyan feltételek mellett, mint a mai tagállamok, a regionális politika eszköz- és intézményrendszerét minél magasabb hatékonysági fokra kell emelnie. Ez kulcskérdés, hisz az integrációval nem oldódik meg egy csapásra minden probléma, a regionális politika jól megválasztott célrendszere és dinamizmusa a csatlakozás után is meghatározó lesz az ország megfelelő pozicionálásához az Unió határain belül.

A vitaindító tanulmány kimerítően tárgyalja a román regionális politika jogi és intézményi környezetét, de nem tér ki részletesen a működési sajátosságára. A jogi közigazgatási feltételek teljesülése még nem garantálja önmagában sem a hatékony területfejlesztési regionális politika kialakulását, sem a regionális intézményrendszer működését. Fontos megvizsgálni részletesen, hogy ez milyen képet mutat ma Romániában, de elôzetesen az máris megállapítható, hogy a román regionális politika és "intézményrendszere" még a létező kereteket sem képes kitölteni, nemhogy feszítené ezek határait.

Ez több tényezôvel is magyarázható, de talán a legfontosabb az, hogy az alapegység, amire az egész román politikai

berendezkedés támaszkodik, az maga a megye. A politikai pártok megyei szervezetekre építkeznek, a választási rendszer megyei kötődésű, itt lehet nyerni azt a politikai legitimitást amely majd magasabb állami funkcióba "támogathat" egyeseket. Ezért a legitimitációért cserébe vállalni kell a megyei érdekcsoportok érdekeltségeinek erőteljes képviselését. Nyilvánvaló, hogy a korrupció és centralizmus egyik legfontosabb tere maga a megye. Ma a régió a megyei érdekek artikulációjának színtere, regionális kohézió még a megyék közti stabil partnerségek formájában sem jelentkezik

Erdély, Székelyföld és a nemzetiségi kérdés: ellentmondások, lemaradások, lehetőségek

Előzetesen fontos tisztázni, hogy a közfelfogással ellentétben a székely megyék társadalmi-gazdasági mutatói alapján nem tartoznak a romániai megyék élvonalába, valójában országos összehasonlításban alsó-közép szinten helyezkednek el. Alátámasztja ezt a kijelentést az MTA RKK szakmai vezetése alatt készült Székelyföld Monográfia /Székelyföld a romániai gazdasági térben/² fejezete, ahol átfogó szempontrendszer alapján találunk kimutatást a székelyföld pozíciójáról a román gazdasági térben. Ugyanakkor a központi régió mutatói országos összehasonlításban a Bukarest-Ilfov régiót követően a legjobbak (Bukarest-Ilfov sajátos helyzetére való tekintettel nem képez valós összehasonlítási alapot). Ennek a látszólag ellentmondásos helyzetnek a magyarázata az, hogy a központi régióban helyezkedik el az ország legfejlettebb megyéiből kettő, Szeben és Brassó. Ennek a helyzetnek az alábbi következményei lehetnek:

- A központi régió jobb gazdasági-társadalmi mutatóinak okán kisebb fejlesztési támogatásban részesül. Ez a székely megyéket hátrányosan érinti, hisz látszat-fejlettségi szintjük okán kevesebb fejlesztési forráshoz jutnak.
- Szeben és Brassó megye erőteljesebb gazdasági potenciáljának köszönhetően jelentősebb forrásokhoz jut hozzá a központi régióknak szánt alapokból, a többi megye rovására

A helyzetet súlyosbítja az a tény is, hogy az Unió regionális politikája elsősorban NUTS2-es szinten célozza a fejlettségbeli különbségek kiegyenlítését, és főként ezen a szinten végzi a fejlesztési források csoportosítását is, tehát amennyiben a status quo nem változik, az említett hátrányos állapot a csatlakozást követően is megmarad, akár fokozódik. Következésképpen megállapíthatjuk, hogy mindhárom megye jól körvonalazódott *gazdasági és általános fejlesztési* érdeke, hogy valamilyen új regionális konstrukciót hozzon létre hasonló fejlettségi szintű megyékkel

A fentiek alapján néhány mondatban megpróbálom megfogalmazni azokat a stratégiai célokat, amelyek kiindulási alapot képezhetnek egy integrált Székelyföld fejlesztési stratégia elkészítésében.

A stratégiai célokból következő fejlesztési prioritások és az ezek mellé rendelt programelemek alkotják egy átfogó régiófejlesztési tervdokumentum vázát. Az még kérdéses, hogy miként fog egy ilyen stratégiai tervdokumentum elkészülni. Véleményem szerint ma a kezdeményezés elsősorban az érintett Megyei Tanácsok kezében van.

Stratégiai célok a Székelyföld fejlesztésében

A Székelyföld váljék:

- belső emberi és természeti erőforrásaira támaszkodva, az európai regionális fejlesztési keretek között, saját fejlesztési irányát meghatározni és fenntarthatóan követni képes régióvá;
- az etnikai összetételét helyzeti előnyként kihasználni tudó természetes összekötő kapocsá Románia és Magyarország között, elsősorban a helyi lakosság életminőségének javítása érdekében;
- formálisan is meghatározott, versenyképes, önálló intézményrendszerrel rendelkező régióvá.

Sajnos, ma még nyitott politikai opció és nem ténykérdés az, hogy szükséges és lehetséges-e a három tárgyalt megye szintjén közösen tervezni, ha igen, ennek milyen gyakorlati megvalósítási lehetőségei vannak. Ma jórészt még a három megye egymástól függetlenül gondolkodik fejlesztési stratégiákban, csak ritkán valósítva meg (és akkor is csak pontszerű) együttműködést egymással.

Fogalmazzuk meg pontosan a területfejlesztés két fő politikai opcióját a Székelyföld esetében:

I. Önálló, jól körvonalazott fejlesztési stratégia és intézményrendszer az alább megfogalmazott két opció valamelyikének mentén:

1. Fejlesztési lehetőségek és stratégiák abban az esetben, ha célként tűzzük ki, hogy a Székelyföld adminisztratív és jogi értelemben is önálló, NUTS2-es szintű régióvá váljon.

2. Fejlesztési lehetőségek és stratégiák abban az esetben, ha a fejlesztési törekvéseket egy formálisan nem létező, de erős belső kohézióval rendelkező természetes régióra alapozzuk (a Központi régió kereteiben).

Minél előbb szükséges egy összehasonlító elemzést végezni azzal a céllal, hogy képet kaphassunk arról, hogy a fentebb megfogalmazott két irány közül az egyik vagy a másik felvállalása milyen hatást gyakorol a Székelyföld fejlesztési lehetőségeire.

II. A Székelyföld fejlesztésének kérdése kizárólag a mindenkori román kormány regionális politikáját irányító és megtestesítő intézmények hatáskörébe tartozik, a politikai érdekképviselő alkalmi politikai alkui/egyezségei segítségével lehet pontszerű eredményeket elérni. (A mai állapot.)

A két opció közti különbség egyértelmű. Székelyföld mai viszonyai (általában a romániai régiók) jól mutatják, hogy mit jelent egy önálló, jól körvonalazott fejlesztési stratégia és intézményrendszer hiánya. Hozzá kell tenni, hogy a folyamat beindítása nincs elkésve, tekintve, hogy a román régiófejlesztési politikát csak 1998-ban határozták meg jogi norma szintjén, illetve az első használható NUTS2-es szintű regionális fejlesztési stratégiák csak 1999-ben készültek el, és a stratégia végrehajtásáért felelős intézményrendszer vagy intézményközi együttműködés a mai napig nem jött létre. Természetesen ez nem kell megnyugtassa a Székelyföldi régió fejlesztésén ügyködőket, hiszen önmagában elgondolkoztató már az a tény is, hogy 2002-ben, 12 évvel a rendszerváltás után jutottunk el oda, hogy egyáltalán körvonalazzuk a Székelyföld fejlesztésére vonatkozó fő politikai opciókat, alternatívákat.

A nagy kérdés az, hogy melyik intézmény, szervezet, szakmai csoportosulás az, amely hitelesen vállalhatja fel a politikai opciók felvázolását, és a döntéshozási folyamat lemenedzselését. Ami a döntéshozatali folyamatot illeti, véleményem szerint (a 151/1998-as Románia regionális fejlesztésére vonatkozó törvényben foglaltak alapján is) a kezdeményezés a Megyei Tanácsok irányából kell jöjjön. Ahhoz, hogy a folyamat beinduljon mindhárom Megyei Tanács, megfelelő előkészítést követően, sorrendben a következő döntéseket kell meghozza:

1. Kíván-e a másik két megyével szoros együttműködésben formális régiót alkotni, és ennek érdekében intézményesen együttműködni.

A folyamat magától értetődően akkor folytatódik, ha erre a kérdésre mindhárom Megyei Tanács válasza igen. Ebben az esetben a következő lépés eldönteni azt, hogy

2. Igényli-e azt, hogy Székelyföld adminisztratív és jogi értelemben is önálló, NUTS2-es szintű régióvá váljon, vagy egy adminisztratív szempontból nem létező, de erős belső kohézióval rendelkező természetes régióra alapozva, a központi régió keretében valósít meg önálló stratégiát.

Gyakorlatilag ez a döntés alapvetően meghatározza Székelyföld területfejlesztési politikájának keretrendszerét. Amennyiben a három megye közgyűlése amellet dönt, hogy a Székelyföld adminisztratív és jogi értelemben is önálló, NUTS2-es szintű régióvá váljon, ezt a döntést egy mélyreható egyeztetési folyamat kell megelőzze az érintett megyék települési önkormányzataival, illetve a központi kormányzattal. Abban az esetben, ha a döntés az, hogy a három megye együtt a központi régió keretében kíván megvalósítani önálló stratégiát, elengedhetetlenül fontos az ezt lehetővé tevő közös tervezés és programozás, illetve az ezt elősegítő intézményes háttér létrehozása (közös fejlesztési tanács, fejlesztési ügynökség stb.).

Az etnikai tényező a területfejlesztési stratégiában

A Székelyföld régió fejlesztési tervénél alapvetően a tárgyalt térre kell alapozni, a lakosság etnikai összetételét adottságként kezelve. A területfejlesztés és a programozás egy adott földrajzi terület vagy régió minden lakosára vonatkozik egyenlő mértékben. A Székelyföld esetében sem lehetséges külön román vagy magyar fejlesztési stratégia követése.

Jogos a kérdés, hogy akkor mi célt szolgál a három megye alkotta Székelyföld régió formális megfogalmazása, és

miért szükséges és indokolt a programozás és a stratégiakészítés ezen a szinten. A válasz, amit ma erre a kérdésre a legtöbb régióbeli közéleti személyiség azonnal megfogalmazna *alapvetően téves*: "a cél az, hogy a magyarok legyenek többségben, és kézbe vehessék saját sorsuknak irányítását". Amennyiben erre ez lenne a helyes válasz, joggal felmerül a kérdés, hogy a két magyar többségű megye szintjén miért nem sikerült eredményeket elérni, hiszen példának okáért semmi nem tiltja és tiltotta eddig sem önálló fejlesztési stratégiák kidolgozását vagy fejlesztési intézmények létrehozását (pl. Arad és Temes megyei tanácsok létrehozta, és saját költségvetésükből fenntartanak megyei fejlesztési ügynökségeket). Az említett téves megfogalmazás viszont azt a veszély hordozza magában, hogy a régióban élő román kisebbség képviselői alapvetően ellenző magatartást fognak tanúsítani, ami jelentősen lassíthatja a regionális építkezés folyamatát.

Véleményem szerint a felvetett kérdésre létezik olyan válasz, amely biztosíthatja az átfogó támogatást mind a régió magyar, mind román lakossága részéről:

1. a döntési szint közelebb hozása az érintett térséghez, a szubszidiaritás erősítése;
2. mindhárom megye hátrányosan érintett azáltal, hogy Szeben és Brassó megye fejlettségi mutatói jóval az országos átlag fölött vannak, és ezáltal a központi régió több fejlesztési programból kisebb mértékben vagy egyáltalán nem részesül;
3. mindhárom megye elégedetlen azzal, hogy a régió központja Gyulafehérvárra került;
4. Marosvásárhely központi szerepet töltene be az új régióban, ami alaposan hozzájárulhat a lakossági és intézményi támogatás (a román közösség részéről is) megteremtéséhez ebben a megyében, és a másik két megye által is sokkal elérhetőbb mint Gyulafehérvár;
5. a programozást és a területfejlesztést közösen létrehozott és mindenki által elfogadott intézményes keretek közé kell helyezni.

A fenti rövid eszmefuttatás leglényegesebb következtetéseit pontszerűen a következőkben fogalmazhatjuk meg:

1. Ma a román régiófejlesztési rendszer keretei és a három székelyföldi megye fejlődési potenciálja *sokkal tágabb lehetőségeket* kínál annál, amit a politikai és a közigazgatási elit képes kihasználni, sem a többségi magyar lakosságot képviselő RMDSZ, sem más helyi politikai, civil vagy közigazgatási szervezet nem rendelkezik jól megalapozott programmal/stratégiával ezen a téren.
2. Az előző pontban említett probléma okaként elsősorban *a szakemberek hiánya* nevezhető meg, hozzátéve azt, hogy az a néhány szakember, aki az elmúlt években valamilyen formában megszerezte a területi programozáshoz szükséges tudást és tapasztalatot, sem került döntésközelbe.
3. A székelyföldi területi autonómia pontosan soha nem meghatározott politikai passzusát fel kell váltsa/meg kell töltsse tartalommal egy, *a régió integrált fejlődését célzó közös programozási rendszer*, amit elsősorban a három megyei közigazgatási intézményeinek strukturált együttműködésére kell alapozni (ezek közül is kiemelve a Megyei Tanácsok szerepét).

A Székelyföld programozási és közigazgatási régió létrehozása nem etnikai, hanem regionális törekvés, bármilyen esély a megvalósítására csak akkor kínálkozik, ha a három megyében élő román és magyar anyanyelvű lakosság egyaránt támogatja.³ A stratégia végrehajtási sikerének alapfeltétele, hogy mindenhol, ahol ez szükséges, törekedjen azon legkisebb közös többszörös megtalálására, amely már lehetővé teszi az önálló programozást a három megye alkotta régió szintjén, de még elfogadható a román hatalmi tényezők által.

A székelyföldi fejlesztési perspektívák tárgyalásakor fontos megemlíteni a román regionális politika támogatásában megjelenő erőteljes magyar szakmai részvételt, amelynek főszereplője a Magyar Tudományos Akadémia Regionális Kutatások Központja (MTA-RKK). Az MTA-RKK szakmai megközelítésének sajátossága, hogy a határon átnyúló magyar-magyar szakmai együttműködéssel párhuzamosan jó kapcsolatokat ápol a régiófejlesztés és a regionális kutatás több meghatározó romániai intézményével is. Ez a kapcsolati háromszög és az MTA-RKK szakembereinek pragmatikus hozzáállása az elmúlt két és fél, három évben többször is bebizonyította hatékonyságát. A felnövekvő romániai román és magyar szakemberrétegnek egyaránt meg kell tanulnia, hogy a regionális fejlesztés általános kérdései nem kezelhetők etnikai törésvonalak mentén, az etnikai sokszínűség egy adott régióknak - megfelelően kihasználva - többletpotenciált jelent.

Ebből a perspektívából a Civitas Alapítvány (a szerző munkahelye) és köréje tömörülő szakembergárda sajátos színfolt a romániai/erdélyi regionális fejlesztéssel és kutatással foglalkozó intézmények körében. Jellegével és regionális tagoltságával integrálni igyekszik az erdélyi magyar és román szakmai műhelyeket egyaránt, jó kapcsolatokat ápolva ugyanakkor számos bukaresti, budapesti és európai szakmai szervezettel, intézménnyel.

Merre tovább?

Ma egy olyan paradox helyzet előtt állunk, hogy a központi hatalom regionalizációs politikája több eséllyel és határozottabb előrelépéssel kecsegtet, mint az alulról szerveződő, regionalista mozgalmak, a megyék közti erősödő regionális együttműködés vagy a NUTS2-es régiók organikus fejlődése. Ne ringassunk azonban magunkat illúziókban: a román központi hatalom regionalizációs politikáját elsősorban a modernizációs kényszer, a minél gyorsabb gazdasági növekedés elérésének szükségessége, a közigazgatás hatékonyságának növelése iránti igény motiválja, és csak addig tart, amíg ezen kényszerítő körülmények együttes hatása érvényesül.

Természetesen nem vitatom az alulról jövő és központi törekvések egymást kiegészítő, komplementer voltára vonatkozó szakmai argumentumokat, csak azt szeretném aláhúzni, hogy az integrációs folyamat felgyorsulása által előidézett erős modernizációs nyomás a központi hatalmat akár a helyi hatalom-közeli érdekcsoportok ellenében tett, határozott regionalizációs politikára készítheti.

A szerzők a tanulmány 5. fejezetében a következő megoldási lehetőségeket, forgatókönyveket vázolják fel a regionális politika jövőjét illetően:

"A" forgatókönyv: a már létező regionális intézményrendszer fenntartása, de a hatáskörök ténylegessé tételével és a rendelkezésre álló források bővítésével. A forrásnövelés akár a törvény módosítása nélkül is végrehajtható, és máris egy hatékonyabb regionális fejlesztési rendszerünk lesz. A regionális fejlesztés jelentőségét és hatékonyságát a törvény apró módosításaival tovább lehet növelni anélkül, hogy a jelenlegi rendszert alapjaiban kellene átalakítani. *A régiók határait a törvény módosítása nélkül is át lehet alakítani*, tehát inkább politikai egyeztetések szükségesek, mint jogi megoldás. A regionális fejlesztés központi intézményrendszerét mindenképpen újra kell gondolni.

"B" forgatókönyv: a fennálló régiók vagy újonnan létrehozott régiók területi-közigazgatási egységgé való alakítása. Ezzel a régió közbizonyos jogi személyé, vagyis területi-közigazgatási egységgé válna, megszűnne a területi-közigazgatási és a regionális fejlesztési alrendszerek elkülönülése, az előbbi "elnyelné" az utóbbit. Ehhez alkotmánymódosítás szükséges.

A szerzők, habár mindkét megoldást célravezetőnek tartják, az A variáns mellett teszik le voksukat, felsorolva néhány ellenérvet a B verzióval szemben. Úgy tűnik, e kérdés tekintetében nézetkülönbség van köztünk, kísérletet teszek ezt néhány mondatban bővebben kifejteni.

Veress Emőd és Horváth Réka szerint alapvető probléma, hogy a B variáns egy újabb közigazgatási szintet hoz létre, amely jelentős többletköltségeket feltételez.

Véleményem szerint *a költséghatékonyság kérdése* nem lehet meghatározó, a kulcs a reform sikeres végrehajtásában, a jogszabályok és az eszközök jól átgondolt újraosztásában van, hiszen ezek a költségek akár csökkenhetnek is a hatáskör újraosztása következtében. A lakosság oldaláról nézve ez mindenképpen így van, hisz egy ilyen közigazgatási reform eredményeképpen a közszolgáltatások és az ügyintézés jórészt helyi szintre kerül, megosztva a feladatokat a városok, kistérségek és községek között. A regionális tervezés, programozás és koordináció emelkedik a NUTS2-es régió szintjére. Nem nehéz elképzelni, hogy milyen erőforrásbeli megtakarítást (pénz, idő, ideg) jelentene ez a lakosság számára, és ugyanakkor milyen kompetenciabeli növekedést a települési közigazgatásnak.

Az új közigazgatási egység létrejötte a megyék jelentős hatáskörvesztését feltételezi, és hosszabb távon akár a közigazgatási státuszuk megszűnéséhez vezethet. A vitaindító szerzői is felteszik a kérdést, hogy szükséges-e Romániában a négy közigazgatási szint léte. Ez egy nyitott vita, amelyet nem szabad kizárólag a rövid távú célok és lehetőségek függvényében kezelni, hisz egy új közigazgatási berendezkedés kialakítása évtizedekre meghatározza egy ország államigazgatási rendszerét.

A B variánssal szembeni ellenérvek sorában fellép az *új bürokrácia* megjelenésének veszélye. Én mindenképpen üdvözlendőnek tartanám egy olyan regionális bürokrácia kialakulását, amelynek elsődleges identitása a regionális (és nem a megyei) identitás, és fő hatásköre és kompetenciája a regionális programozás és a térségfejlesztés területére

tehető.

A szerzők másik fontos érve a megyék megtartása mellett a *megyei szintű "magyar" politikai hatalom túlélésének* kérdése. Véleményem szerint ez álprobléma és semmiképpen nem adhat okot egy esetleges (a megyék státusát csökkentő) közigazgatási reformmal való szembenállásra, hisz ebben az esetben a funkciók (és vele együtt a tiszt- és tisztségviselők) nem eltűnnek, hanem egy új rendszerbe szerveződnek.

Egy elkészülendő Székelyföld fejlesztési stratégiának hangsúlyosan viszonyulnia kell ehhez a kérdéshez, megtalálva azokat a megoldásokat, amelyek hatékony alkalmazása a régiót a közigazgatási reform és majdan az integráció nyertesévé teheti.

Meglátásom szerint az igazi regionalizmus megvalósulása Romániában csakis a megyék közigazgatási jelentőségének fokozatos csökkentésével, hosszú távon akár felszámolásával képzelhető el.⁴ Jelzések vannak arra, hogy a román politikai elit haladóbb része kezdi ezeket a szempontokat felismerni és magáévá tenni.

A régiók demokratikus legitimitációja

A makrorégió továbbépítését illetően Romániában nem kizárólag a közigazgatási kompetenciával való felruházás a meghatározó elem, mint azt sokan hangoztatják, legalább ugyanilyen fontos a demokratikus legitimitáció minősége: közvetlen, vegyes vagy közvetett. Ha a demokratikus legitimitáció *közvetlen*, a Regionális Tanács tagjait közvetlenül a régió szavazóképes polgárai választják meg, a *közvetett* rendszer alatt értve a mai állapot továbbélését (a közigazgatási egységek komplex korporatív képviseleti rendszere). A hatékony térségfejlesztési politikát talán legjobban egy *vegyes demokratikus legitimitációjú* testület támaszthatja alá, amelyben paritásos alapon vesznek részt a közvetlenül választott képviselők és a korporatív alapon - az alsóbb közigazgatási egységek és a központi hatalom által - delegált küldöttek.

Következésképpen elmondhatjuk, hogy bárminemű regionális újrafelosztás, közigazgatási reform tárgyalásánál a legfontosabb kérdések a következők:

1. Melyek a régiók jogosítványai és eszközei?
2. Hogyan oszlanak meg ezek a kompetenciák a különböző regionális szintek és a központ között, és milyen a köztük lévő viszonyrendszer?
3. Milyen a demokratikus legitimitációja a régióknak, egyszerű dekoncentrált területi egységről vagy valós autonóm régióról van szó?

És csak ezek meghatározása után alkothatunk értékítéletet arról, hogy valós regionalizációról vagy burkolt centralizmusról van-e szó.

A román közigazgatás átfogó reformja, az uninominális választási rendszer részleges vagy teljes bevezetése, a Főispáni Hivatal és a Megyei Tanács költséges és fölösleges dualizmusának felszámolása, a megyék súlyának fokozatos csökkentése és a NUTS2-es régiók közigazgatási egységgé való szervezése teremtheti meg egy valós regionális politika létrejöttéhez szükséges feltételeket.

Irodalom

A Központi Régió Fejlesztési terve - 1999, készítette a Központi Régiófejlesztési Ügynökség.

Apostol, Tofan Dana: Consideratii în legătură cu legea privind dezvoltarea regională în România. [Gondolatok a román régiófejlesztési törvény margójára]. *Dreptul*, 1999. 5. sz.

Az 1998/151. sz. - a romániai regionális fejlesztésről szóló - törvény. *Románia Hivatalos Közlönye I. rész.* (1998. július 16.) 256. sz.

Commission Guidelines for Regional Development Programmes 2000-2006. Commission of the European Communities, Brussels, 1999.

Faragó László: A (terület)fejlesztés irányítási algoritmus a programozás. In Horváth Gy. - Rechnitzer J. (szerk.): *Magyarország területi szerkezete és folyamatai az ezredfordulón*. MTA-RKK, Pécs, 2000.

Ghioltan, C. - Balogh M. - Hosu, I. - Dragos, D.: *Dezvoltare regională si locală* [Helyi és regionális fejlesztési politikák], Editura Gewalt, Cluj-Napoca, 2001.

Horváth Gyula: *Az Európai Unió Strukturális és Kohéziós Politikájának Szabályozása*. MTA-RKK, Pécs, 2001.

Horváth Gyula: *Európai Regionális Politika*. Dialóg Campus Kiadó, Budapest-Pécs, 2001.

Popa, Eugen: *Autonomia locală în România* [Helyi autonómia Romániában]. Editura All-Beck, Bucuresti, 1999.

Popescu, Corneliu Liviu: *Autonomia locală si integrarea europeană* [A helyi autonómia és az európai integráció]. Editura All-Beck, Bucuresti, 1999.

Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on the Establishment of a common Classification of Territorial Units for Statistics (NUTS), 2001/0046.

Rechnitzer János: *Területi Stratégiák*. Dialóg Campus Kiadó, Budapest-Pécs, 1998.

Romania's Position Paper on Chapter 21 - Regional Policy and Coordination of Structural Instruments, Brussels, 14 December 2001.

Vincze Mária: *Dezvoltare regională si rurală* [Régió és vidékfejlesztés]. Presa Universitară Clujeană, Kolozsvár, 2000.

Jegyzetek

1 A NUTS (Nomenclator of Statistical Territorial Units) az Európai Unió statisztikai intézete az Eurostat által a nemzeti kormányokkal egyetértésben definiált regionális statisztikai rendszer, amelyen az Európai Unió tervezésének, politikáinak, intézkedéseinek széles skálája nyugszik. A NUTS rendszer a területi egységeket öt szintre bontja. Nézzük hogyan néz ki ez a lebontás Románia esetében: NUTS1 - az ország teljes területe, NUTS2 - a 8 makrorégió, átlag 2,8 millió lakossal (részletezve a következő fejezetben), NUTS3 - a megyék, NUTS4 - kistérségi kategória, Románia esetében nem meghatározott, NUTS5 - városok és a községek (265 város, 2686 község, amelyet 13 092 falu alkot).

2 Geréb László: *Székelyföld. Monográfia*. "Székelyföld a romániai gazdasági térben" c. fejezet, MTA-RKK 2002. Kézirat.

3 A 2002-es népszámlálás előzetes adatai szerint a román lakosság 36%-ot képvisel a régióban, ez az arány megyénkénti bontásban a következőképpen alakul: Hargita megye - 14,06%, Kovászna megye - 23,24%, Maros megye - 53,22%.

4 A mai megye, mint az uniós klasszifikáció szerinti NUTS3-as egység, megmaradhatna statisztikai és sajátos közfeladatokat ellátó régió, viszont a közigazgatási és programozási kompetenciák nagy részét tovább adva a NUTS2-es és a NUTS4-5-ös települési vagy kistérségi szintre.

- [Horváth Réka - Veress Emőd: Regionális politika és területfejlesztés Romániában](#)
- [Bodó Barna: Régió és politika](#)
- [Hajdó Csaba: A román regionális politika reformja: lehetőségek és kihívások - Reflexió Horváth Réka és Veress Emőd tanulmányára -](#)
- [Horváth Gyula: Területi fejlődés és regionalizmus - Hozzászólás Horváth Réka-Veress Emőd tanulmányához -](#)
- [Kolumbán Gábor: A román regionalizmus paradoxona](#)
- [Nemes Nagy József: Regionális fejlődés, regionális politika](#)
- [Pálné Kovács Ilona: Gondolatok Horváth Réka és Veress Emőd *Regionális politika és területfejlesztés Romániában* c. tanulmánya ürügyén](#)
- [Perger Éva: Gondolatok Horváth Réka - Veress Emőd: Regionális politika és területfejlesztés Romániában című tanulmánya kapcsán](#)
- [Vincze Mária: Sötétben tapogatózunk?](#)
- [Regionális és helyi dimenziók Európában](#)
- [Románia állásfoglalása 21. fejezet: Regionális politika és a strukturális eszközrendszer koordinációja](#)
- [Helyzetfeltáró jelentés a helyi és regionális demokrácia helyzetéről Romániában](#)
- [György Béla: Reformmozgalom a romániai Országos Magyar Pártban \(1926-1927\)](#)

- [A Magyar Párt igen tisztelt Elnökségének](#)
- [Az Elnöki Tanács kommunikéje az emlékiratról](#)
- [Krenner Miklós a reformcsoport céljairól](#)
- [Nagyságos Krenner Miklós Úrnak](#)
- [Dr. Kecskeméthy István nyilatkozata a Krenner-csoportról, a pártegységről és a Magyar Párt mai vezetőségéről*](#)
- [Krenner Miklós megállapítja, hogy a reformcsoport kiegyenlítő munkáját mindenben meghiúsították](#)
- [Krenner Miklós: A magyarság vezéreihez](#)
- [Michael Hechter: A nacionalizmus megfékezése](#)
- [Sorbán Angella - Nagy Kata: Merre haladt a romániai magyar társadalom az elmúlt tizenkét évben?](#)
- [Bakk Miklós - Horváth Andor - Salat Levente: Az RMDSZ 2003-ban - útkeresés integrációs határpontokon](#)
- [Benedek Gyula: Az asszimilációról mint statisztikus](#)
- [Kiss Tamás: A szocialista típusú modernizáció és hetednapot ünneplő adventista vállalkozók](#)
- [Szabó Máté: Civil társadalom - globalizáció - regionalizmus](#)
- [Gerencsér Balázs: Kisebbségpolitikai rendszerváltozás Magyarországon- Gondolatok Győri Szabó Róbert írása l kapcsán -](#)
- [Székely Tünde: A civil szféra és a politikai szféra fogalmainak viszonya a gondolkodás történetében és a különböző európai társadalmakban](#)

(c) Jakabffy Elemér Alapítvány, Media Index Egyesület 1999-2004
Impresszum | Médiaajánlat | Adatvédelmi záradék